
ДОДАТОК

ВИБРАНІ ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
на XI з'їзді Українського товариства генетиків і селекціонерів імені М.І. Вавилова
та асоційованій зі з'їздом XX Міжнародній науковій конференції
«Фактори експериментальної еволюції організмів»
(22–26 вересня 2025 р., м. Київ, Україна)

ЩЕРБАТЮК Т.Г.

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
e-mail: shcherbatiuk.th@knutd.edu.ua

«СТЕЖКАМИ ВИДАТНОГО ЗЕМЛЯКА-НАУКОВЦЯ»: ДО 125-РІЧЧЯ ВІД НАРОДЖЕННЯ ДОБРЖАНСЬКОГО ФЕОДОСІЯ ГРИГОРОВИЧА

Як писав Голда Д. М., «Історія науки спрямована не на минуле, яке ми не в змозі змінити, а в майбутнє, яке залежить від наших думок та подій».

Феодосій Григорович Добржанський (25.01.1900 – 18.12.1975), один із засновників синтетичної теорії еволюції, народився 125 років тому в м. Немирів, нині Вінницької області. Закінчив Київський університет (1921). Працював викладачем зоології агрономічного факультету Київського політехнічного інституту. Ходімо його стежками по українські землі, чи побачимо ми ознаки, що його пам'ятають, пишуться його величчю в ювілейний рік? На превеликий жаль, ні...

Феодосій Григорович Добржанський відомий як основоположник американської школи популяційної генетики. Робота Ф. Г. Добржанського «Про географічну й індивідуальну мінливість *Adalia bipunctata* та *A. decempunctata*» стала відправною точкою в розвитку геногеографії та аналізу зміщень частот поліморфних ознак у географічних популяціях, інші роботи, зокрема «Про будову статевого апарату деяких мутантів *Drosophila melanogaster*», – задали вектор у вивченні механізмів репродуктивної ізоляції генетично відмінних форм. Ці та подібні праці були провісниками розвитку синтетичної теорії еволюції, як синтезу генетики, морфології та філогенетики.

Другий рік поспіль ініціативна група працівників Київського національного університету технологій та дизайну, започаткувавши освітньо-науково-культурологічний проєкт «Стежками видатних земляків-науковців», пропонує нову форму представлення та поширення науково-культурної інформації, насамперед для студентської молоді.

Експедиція до батьківщини Феодосія Григоровича Добржанського в Немирів (<https://knutd.edu.ua/pod-ta-publkats/news/18370/>), на жаль, встановила відсутність зацікавленості з боку адміністрації міста, та на щастя, небайдужість місцевих самородків, діамантом серед яких є Денисенко Микола Федорович, педагог, журналіст, член спілки журналістів України, краєзнавець-дослідник, етнограф, письменник, поет, поет-пісняр, лауреат літературно-мистецької премії імені Марка Вовчка, спеціаліст-експерт з культурної спадщини, туристичної та музейної справ.

Ми з оптимізмом розглядаємо перші результати співпраці: Денисенко М. Ф. взяв участь у семінарі КНУТД «Міжнародний день ДНК – 2025», присвяченому 125-річчю з дня народження Добржанського Феодосія Григоровича з доповіддю «Рід Добржанських XVIII – XX ст. Місто Немирів – батьківщина Добржанського Феодосія Григоровича» (<https://knutd.edu.ua/pod-ta-publkats/news/18388/>).

З 1927 року життя Ф. Г. Добржанського було пов'язане із Сполученими Штатами Америки. Про цей період діяльності розповів на семінарі Роман Широков, голова медико-біологічної секції Наукового товариства «Shevchenko Scientific Society», співзасновник «Genetics Club», доцент кафедри фармакології, фізіології та нейронауки Ратгерського університету, Нью-Йорк, США.

Є можливість зануритись в історію, але чи вистачить сил поширити історію у сьогоденні: розробити маршрут, пов'язаний з життєписом ученого; створити арт-об'єкт, зацікавити світове товариство біологів на Добржанський-фест до Немирова, час покаже.

HASTEROK R., BETEKHTIN A., BOROWSKA-ZUCHOWSKA N., BRASZEWSKA A., FRANKE P.,